

XỬ LÝ VI PHẠM HÀNH CHÍNH CÓ YẾU TỐ NƯỚC NGOÀI Ở VIỆT NAM – MỘT SỐ VẤN ĐỀ TỪ CÁC QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT MỚI

Đồng Thị Kim Thoa¹

Tóm tắt: Xử lý vi phạm hành chính là công cụ quan trọng của quản lý nhà nước nhằm duy trì trật tự, kỷ cương, an ninh, trật tự, an toàn xã hội. Đây cũng là một lĩnh vực liên quan trực tiếp đến quyền con người, quyền công dân, được Đảng, Nhà nước và toàn xã hội quan tâm. Pháp luật về xử lý vi phạm hành chính (XLVPHC), trong đó có các quy định pháp luật mới về XLVPHC có yếu tố nước ngoài, có vai trò quan trọng trong việc đấu tranh phòng, chống vi phạm hành chính, góp phần đảm bảo trật tự, kỷ cương hành chính; giữ gìn an ninh, trật tự, an toàn xã hội; đảm bảo các quyền và lợi ích hợp pháp của công dân phù hợp với điều kiện phát triển kinh tế - xã hội của đất nước; đáp ứng yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền, yêu cầu hội nhập quốc tế. Mặc dù Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật XLVPHC năm 2012 được ban hành năm 2020 không có các điều khoản trực tiếp đề cập riêng đến XLVPHC có yếu tố nước ngoài mà điều chỉnh cùng với các quan hệ XLVPHC thông thường khác tương ứng trong Luật này và được quy định cụ thể trực tiếp trong các văn bản dưới luật do Chính phủ và các cơ quan nhà nước có thẩm quyền khác ban hành. Trong bài viết này, tác giả tập trung phân tích những nội dung pháp luật mới trong những năm gần đây về XLVPHC có yếu tố nước ngoài ở Việt Nam trong một số lĩnh vực chủ yếu và nêu một số nhận định, ý kiến bước đầu về vấn đề hoàn thiện chế định này để đáp ứng tốt hơn yêu cầu của thực tiễn.

Từ khoá: Xử lý vi phạm hành chính, có yếu tố nước ngoài, pháp luật về xử lý vi phạm hành chính.
Nhận bài: 17/3/2022; Hoàn thành biên tập: 06/4/2022; Duyệt đăng: 21/4/2022.

Abstract: Handling administrative violations is an important tool of the State to maintain order, discipline, security and social safety. This is also a field directly related to human rights, citizens' rights given attention by the State, the Party and society. Legal regulations on handling administrative violations, including new legal regulations on handling administrative violations with foreign factors, play an important role in prevention of administrative violations, ensuring administrative order and discipline, maintaining security, order and social safety, ensuring legitimate human rights and citizens' rights suitable with conditions of socio-economic development of the country, meeting requirements of building a law-governed State and international integration demand. Although the amendment law in 2020 for the 2012 law on handling of administrative violations hasn't got direct articles which referring to sanctioning of administrative violations with foreign elements, but be adjusted as same as other usual relations of sanctioning of administrative violations by provisions of this Law and other law enforcement guides by State-bodies. In this article, the author focuses on analyzing new legal regulations on handling administrative violations with foreign factors in Vietnam in some main fields and gives some initial ideas on finalizing this institution to better meet practical requirements in the coming time.

Keywords: Handle administrative violations, with foreign factors, law on handling administrative violations.

Date of receipt: 17/3/2022; Date of revision: 06/4/2022; Date of Approval: 21/4/2022.

¹ Tiến sỹ, Phó Giám đốc Trung tâm liên kết đào tạo luật sư thương mại quốc tế, Học viện Tư pháp.

1. Tổng quan về xử lý vi phạm hành chính có yếu tố nước ngoài ở Việt Nam

Điều 2 Luật Xử lý vi phạm hành chính (XLVPHC) năm 2012 quy định vi phạm hành chính là hành vi có lỗi do cá nhân, tổ chức thực hiện, vi phạm quy định của pháp luật về quản lý nhà nước mà không phải là tội phạm và theo quy định của pháp luật phải bị xử phạt vi phạm hành chính. Luật này không có định nghĩa cụ thể về vi phạm hành chính có yếu tố nước ngoài. Từ các quy định cụ thể về XLVPHC có yếu tố nước ngoài (CYTNN) như Điều 5, Điều 20..., có thể xác định một cách tổng quát khái niệm vi phạm hành chính (VPHC) có yếu tố nước ngoài là VPHC do cá nhân, tổ chức nước ngoài thực hiện hành vi vi phạm hành chính trong phạm vi lãnh thổ, vùng tiếp giáp lãnh hải, vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; trên tàu bay mang quốc tịch Việt Nam, tàu biển mang cờ quốc tịch Việt Nam hoặc công dân, tổ chức Việt Nam vi phạm pháp luật hành chính của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ngoài lãnh thổ Việt Nam. Trong đó, về chủ thể, cá nhân, tổ chức nước ngoài được xác

định theo các quy định của pháp luật Việt Nam trong các lĩnh vực cụ thể như xuất-nhập cảnh, cư trú, doanh nghiệp, đầu tư, thương mại, lao động...

Theo Luật Doanh nghiệp năm 2020 (Điều 4), cá nhân nước ngoài là người mang giấy tờ xác định quốc tịch nước ngoài; tổ chức nước ngoài là tổ chức được thành lập ở nước ngoài theo pháp luật nước ngoài. Bên cạnh đó còn có các khái niệm tương đồng như người nước ngoài là người mang giấy tờ xác định quốc tịch nước ngoài và người không quốc tịch nhập cảnh, xuất cảnh, quá cảnh, cư trú tại Việt Nam (Điều 3 Luật Nhập cảnh, xuất cảnh, quá cảnh, cư trú của người nước ngoài tại Việt Nam năm 2014), nhà đầu tư nước ngoài là cá nhân có quốc tịch nước ngoài, tổ chức thành lập theo pháp luật nước ngoài thực hiện hoạt động đầu tư kinh doanh tại Việt Nam (Điều 3 Luật Đầu tư năm 2020), người lao động nước ngoài làm việc tại Việt Nam là người lao động là công dân nước ngoài vào làm việc tại Việt Nam, người sử dụng người lao động nước ngoài², tổ chức nước ngoài tại Việt Nam là cơ quan, tổ chức nước ngoài được cấp có thẩm

² Gồm: a) Doanh nghiệp hoạt động theo Luật Doanh nghiệp, Luật Đầu tư hoặc theo điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên; b) Nhà thầu tham dự thầu, thực hiện hợp đồng; c) Văn phòng đại diện, chi nhánh của doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức được cơ quan có thẩm quyền cấp phép thành lập; d) Cơ quan nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp; đ) Tổ chức phi chính phủ nước ngoài được cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp giấy đăng ký theo quy định của pháp luật Việt Nam; e) Tổ chức sự nghiệp, cơ sở giáo dục được thành lập theo quy định của pháp luật; g) Tổ chức quốc tế, văn phòng của dự án nước ngoài tại Việt Nam; cơ quan, tổ chức do Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, bộ, ngành cho phép thành lập và hoạt động theo quy định của pháp luật; h) Văn phòng điều hành của nhà đầu tư nước ngoài trong hợp đồng hợp tác kinh doanh hoặc của nhà thầu nước ngoài được đăng ký hoạt động theo quy định của pháp luật; i) Tổ chức hành nghề luật sư tại Việt Nam theo quy định của pháp luật; k) Hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã thành lập và hoạt động theo Luật Hợp tác xã; l) Hộ kinh doanh, cá nhân được phép hoạt động kinh doanh theo quy định của pháp luật.

quyền của Việt Nam cho phép hoạt động trên lãnh thổ Việt Nam³, cá nhân nước ngoài tại Việt Nam là người nước ngoài làm việc tại tổ chức nước ngoài tại Việt Nam hoặc người được cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cho phép cư trú tại Việt Nam (Điều 2 Nghị định số 152/2020/NĐ-CP về người lao động nước ngoài làm việc tại Việt Nam và tuyển dụng, quản lý người lao động Việt Nam làm việc cho tổ chức, cá nhân nước ngoài tại Việt Nam); thương nhân nước ngoài là thương nhân được thành lập, đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật nước ngoài hoặc được pháp luật nước ngoài công nhận, doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài được thương nhân nước ngoài thành lập tại Việt Nam theo quy định của pháp luật Việt Nam hoặc điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên thì được coi là thương nhân Việt Nam (Điều 16 Luật Thương mại năm 2005). Bên cạnh đó, người Việt Nam định cư ở nước ngoài⁴ gồm công dân Việt Nam; công dân Việt Nam đồng thời có quốc tịch nước ngoài đang định cư ở nước ngoài; người gốc Việt Nam định cư ở nước ngoài (Điều 18 Hiến pháp năm 2013, Luật Quốc tịch Việt Nam, Nghị định số 16/2020/NĐ-CP ngày 03/02/2020 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều

và biện pháp thi hành Luật Quốc tịch Việt Nam).

2. Quy định pháp luật mới về xử lý vi phạm hành chính có yếu tố nước ngoài ở Việt Nam và một số vấn đề đặt ra trong thực tế thi hành

Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật XLVPHC năm 2012, có hiệu lực từ ngày 01/01/2022 (sau đây gọi tắt là Luật XLVPHC sửa đổi năm 2020) không có các điều khoản mới trực tiếp, riêng biệt về XLVPHC có yếu tố nước ngoài. Tuy vậy, trong các lĩnh vực QLNN cụ thể, thời gian qua các cơ quan nhà nước có thẩm quyền ban hành nhiều VBPL với các quy định mới nhằm đáp ứng yêu cầu điều chỉnh thực tiễn. Dưới đây là một số điểm mới nổi bật trong các chế định liên quan đến XLVPHC có yếu tố nước ngoài:

Thứ nhất, XLVPHC đối với người nước ngoài vi phạm pháp luật Việt Nam.

Trong bối cảnh Việt Nam đẩy mạnh mở cửa hội nhập kinh tế quốc tế với các nước trên thế giới, các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới tạo điều kiện cho luồng di chuyển tự do của cá nhân, tổ chức nước ngoài⁵, số lượng người nước ngoài vào Việt Nam làm việc, sinh sống, du lịch ngày càng nhiều, trong đó có nhiều vụ việc vi phạm pháp luật, phổ biến là: trộm cắp tài sản, lừa

³ 05 nhóm gồm: Cơ quan đại diện ngoại giao, cơ quan lãnh sự nước ngoài, cơ quan đại diện các tổ chức quốc tế thuộc hệ thống Liên hợp quốc, các tổ chức khu vực, tiểu khu vực; Văn phòng thường trú cơ quan thông tấn, báo chí, phát thanh và truyền hình nước ngoài; Tổ chức quốc tế, tổ chức liên Chính phủ, tổ chức thuộc Chính phủ nước ngoài; Tổ chức phi chính phủ nước ngoài được cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp giấy đăng ký theo quy định của pháp luật; Văn phòng đại diện tại Việt Nam của tổ chức nước ngoài hoạt động trong các lĩnh vực: kinh tế, thương mại, tài chính, ngân hàng, bảo hiểm, khoa học - kỹ thuật, văn hóa, giáo dục, y tế, tư vấn pháp luật nước ngoài.

⁴ Một số vấn đề liên quan đến việc thực hiện quyền của người Việt Nam định cư ở nước ngoài, <https://stp.thuathienhue.gov.vn/?gd=12&cn=82&tc=6543>, ngày cập nhật 10/12/2021.

⁵ Ủy ban Đối ngoại của Quốc hội, Hội nghị giám sát chuyên đề “Việc thực hiện chính sách, pháp luật trong công tác quản lý người nước ngoài tại Việt Nam”, <https://quochoi.vn> > TVPortal.Publishing.Subsite.aspx, 22 thg 8, 2019.

đào chiếm đoạt tài sản, buôn lậu, buôn bán hàng cấm, tội phạm liên quan đến ma túy, tội phạm sử dụng công nghệ cao, đánh bạc, tổ chức đánh bạc qua mạng...⁶. Thực tế này đòi hỏi Nhà nước phải tăng cường các hoạt động quản lý người nước ngoài nói chung, xử lý vi phạm pháp luật trong đó có XLVPHC nói riêng, thể hiện trong Chỉ thị số 01/CT-TTg ngày 04/10/2019 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với người nước ngoài nhập cảnh, xuất cảnh, quá cảnh, cư trú và hoạt động tại Việt Nam.

Trong thực tế thời gian qua, việc XLVPHC đối với người nước ngoài vẫn còn có một số vướng mắc về pháp lý. Nổi bật trong đó là Luật Nhập cảnh, xuất cảnh, quá cảnh, cư trú của người nước ngoài tại Việt Nam quy định biện pháp “buộc xuất cảnh” đối với người nước ngoài hết thời hạn tạm trú không chịu xuất cảnh, nhưng Luật XLVPHC năm 2012 và Nghị định số 167/2013/NĐ-CP không quy định hình thức xử lý này, dẫn đến khó khăn, vướng mắc khi áp dụng, vì “buộc xuất cảnh” gần giống với “trục xuất” theo quy định tại Điều 27 Luật XLVPHC năm 2012 do có cùng một hành vi quá hạn cư trú ở Việt Nam nhưng thẩm quyền xử lý khác nhau (buộc xuất cảnh theo Luật Xuất nhập cảnh thì Trường Phòng Quản lý Xuất nhập cảnh quyết định, còn áp dụng biện pháp trục xuất thì do Giám đốc công an cấp tỉnh, thành trở lên quyết định).

Về hình thức “trục xuất”, Luật XLVPHC năm 2012 quy định đây là hình thức xử phạt

chính hoặc bổ sung, hạn chế quyền tự do cao hơn các hình thức xử phạt khác, tuy vậy chỉ quy định những vấn đề cơ bản của hình thức này như thẩm quyền, nguyên tắc, thủ tục xử phạt, còn chi tiết cụ thể do các Nghị định của Chính phủ quy định (gồm 11 Nghị định trong đó có nhiều Nghị định không rõ ràng về điều kiện áp dụng hình thức xử phạt này)⁷. Một trong những điểm hạn chế, bất cập trong việc XLVPHC đối với người nước ngoài là pháp luật chưa có quy định về biện pháp trục xuất người nước ngoài là người chưa thành niên vi phạm pháp luật Việt Nam về nhập cảnh, xuất cảnh⁸.

Đến cuối năm 2021, Chính phủ mới ban hành Nghị định số 142/2021/NĐ-CP quy định về hình thức xử phạt trục xuất, biện pháp tạm giữ người, áp giải người vi phạm theo thủ tục hành chính và quản lý người nước ngoài vi phạm pháp luật Việt Nam trong thời gian làm thủ tục trục xuất. Nghị định này có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2022; thay thế các Nghị định số 112/2013/NĐ-CP ngày 02/10/2013 và Nghị định số 17/2016/NĐ-CP ngày 17/3/2016. Theo đó, đối tượng bị áp dụng hình thức xử phạt trục xuất là cá nhân người nước ngoài có hành vi vi phạm hành chính trong phạm vi lãnh thổ, vùng tiếp giáp lãnh hải, vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; trên tàu bay mang quốc tịch Việt Nam, tàu biển mang cờ quốc tịch Việt Nam.

Thứ hai, XLVPHC đối với hoạt động của doanh nghiệp có yếu tố nước ngoài.

⁶ Tăng cường công tác phòng ngừa, xử lý người nước ngoài phạm tội và vi phạm pháp luật trên địa bàn tỉnh Đắk Lắk (19/11/2021), <https://congan.daklak.gov.vn/-/tang-cuong-cong-tac-phong-ngua-xu-ly-nguoi-nuoc-ngoai-pham-toi-va-vi-pham-phap-luat-tren-ia-ban-tinh-ak-lak>.

⁷ Nguyễn Phương Thảo (2019), *Bất cập và hướng hoàn thiện các quy định pháp luật về hình thức xử phạt trục xuất*, Tạp chí Khoa học pháp lý số 6 (127), tr. 16-23.

⁸ Cao Vũ Minh (2019), *Vướng mắc về hình thức xử phạt vi phạm hành chính đối với người chưa thành niên*, Tạp chí Nghiên cứu Lập pháp số 5 (381), tháng 3.

Trong thực tiễn hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp CYTNN cũng khá phổ biến các hình thức vi phạm pháp luật như lợi dụng thiếu sót, hạn chế của chính sách, pháp luật hay của hoạt động quản lý nhà nước để thực hiện các hành vi vi phạm. Dưới đây là một số nội dung cụ thể về quy định pháp luật XLVPHC trong lĩnh vực này mới được ban hành thời gian qua:

- *Xử lý vi phạm hành chính đối với hành vi sử dụng lao động nước ngoài trái phép hoặc đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.*

Thời gian qua đã có một số doanh nghiệp lợi dụng ảnh hưởng bởi dịch COVID-19 lách lý do thiếu hụt lao động đã vi phạm quy định về sử dụng lao động nước ngoài làm việc mà không có giấy phép lao động (trái phép)⁹. Việc xử lý các vi phạm này căn cứ vào điều kiện pháp lý người lao động nước ngoài làm việc tại Việt Nam (Điều 151, mục 3, chương XI, Bộ luật Lao động năm 2019, trong đó phải có Giấy phép lao động do cơ quan nhà nước có thẩm quyền của Việt Nam cấp) hình thức XLVP theo điều 31, chương II, Nghị định số 28/2020/NĐ-CP ngày 01 tháng 3 năm 2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính lĩnh vực lao động, bảo hiểm xã hội, đưa người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng, mức xử phạt hành chính thấp nhất là 01 triệu đồng, cao nhất là 75 triệu đồng; hình thức phạt bổ sung là *trục xuất người lao động* không có giấy phép lao động hoặc không có văn bản xác nhận không thuộc diện cấp giấy phép lao động.

- *Xử lý vi phạm hành chính đối với hành vi vi phạm trong lĩnh vực hỗ trợ tư pháp.*

Nghị định số 82/2020/NĐ-CP (ngày

15/7/2020) quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hỗ trợ tư pháp; hành chính tư pháp; hôn nhân và gia đình; thi hành án dân sự; phá sản doanh nghiệp, hợp tác xã có nhiều điểm mới về hành vi vi phạm quy định trong lĩnh vực hỗ trợ tư pháp có yếu tố nước ngoài.

Ví dụ: Về hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực luật sư, Nghị định số 82/2020/NĐ-CP đã bổ sung mới 37 hành vi; sửa đổi, bổ sung đối với 12 hành vi (trong đó có vi phạm trong việc đề nghị cấp giấy đăng ký hành nghề luật sư, giấy phép hành nghề luật sư tại Việt Nam của luật sư nước ngoài), quy định biện pháp tước quyền sử dụng chứng chỉ hành nghề luật sư hoặc giấy phép hành nghề luật sư nước ngoài tại Việt Nam; tịch thu tang vật là chứng chỉ hành nghề luật sư, giấy đăng ký hành nghề luật sư, giấy phép hành nghề luật sư tại Việt Nam của luật sư nước ngoài (Điều 5 đến Điều 8) có quy định việc xử lý hành vi vi phạm hành chính, hình thức xử phạt, mức xử phạt và biện pháp khắc phục hậu quả trong hoạt động luật sư trong đó có: Hành vi vi phạm quy định về đề nghị cấp giấy đăng ký hành nghề luật sư, giấy phép hành nghề luật sư tại Việt Nam của luật sư nước ngoài; đề nghị cấp giấy phép thành lập, giấy đăng ký hoạt động của chi nhánh của tổ chức hành nghề luật sư nước ngoài, công ty luật nước ngoài, chi nhánh của công ty luật nước ngoài tại Việt Nam.

Về hành vi vi phạm trong hoạt động hòa giải thương mại, Nghị định số 82/2020/NĐ-CP quy định 03 Điều với 24 hành vi vi phạm gồm hành vi vi phạm quy định về việc thành lập, đăng ký hoạt động trung tâm hòa giải thương mại, chi nhánh trung tâm hòa giải thương mại, tổ chức hòa giải thương mại

⁹ Trường Quân, *Sử dụng lao động nước ngoài trái phép xử lý thế nào?* <https://dangcongsan.vn/ban-doc/luat-su-cua-ban/su-dung-lao-dong-nuoc-ngoai-trai-phép-xu-ly-the-nao-593694.html>, 11/10/2021.

nước ngoài tại Việt Nam (Điều 28); hành vi vi phạm về hoạt động của trung tâm hòa giải thương mại, chi nhánh của trung tâm hòa giải thương mại; chi nhánh, văn phòng đại diện của tổ chức hòa giải thương mại nước ngoài tại Việt Nam (Điều 29) và hành vi vi phạm quy định về hoạt động của hòa giải viên thương mại (Điều 30).

- Xử lý vi phạm hành chính đối với hoạt động thương mại, sản xuất hàng giả, hàng cấm.

Trong bối cảnh các hành vi vi phạm trong lĩnh vực kinh doanh hàng hoá nhập lậu, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, hàng giả đang có chiều hướng gia tăng, Chính phủ ban hành Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26/8/2020 quy định về XPVPHC trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, trong đó đã bổ sung nhiều quy định về hành vi vi phạm hành chính, hình thức xử phạt, tăng mức xử phạt, các biện pháp khắc phục hậu quả, thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính...

- Xử lý vi phạm hành chính đối với hành vi xâm phạm quyền sở hữu công nghiệp.

Xâm phạm quyền SHTT nói chung, xâm phạm quyền sở hữu công nghiệp nói riêng rất phổ biến trong thực tế. Trong nhiều biện pháp xử lý loại vi phạm này, biện pháp hành chính, trong đó có XLVPHC, được xem là biện pháp hiệu quả nhất do phần lớn các trường hợp vi phạm không đủ yếu tố cấu thành tội phạm; nếu khởi kiện, yêu cầu bồi thường thiệt hại thì việc chứng minh thiệt hại thực tế do hành vi xâm phạm gây ra là rất phức tạp, khó khăn trong khi biện pháp XLVPHC có ưu điểm đơn giản và nhanh

chóng, giúp kịp thời chấm dứt hành vi xâm phạm.

Trong thời gian qua, điểm mới đáng lưu ý trong việc ban hành pháp luật về lĩnh vực này bao gồm:

Đối với các hành vi vi phạm hành chính về nhãn hàng hóa, Chính phủ ban hành Nghị định số 126/2021/NĐ-CP ngày 30/12/2021 có hiệu lực từ ngày 01/01/2022 về sửa đổi, bổ sung một số điều của các nghị định (Nghị định số Nghị định số 51/2019/NĐ-CP, Nghị định số 107/2013/NĐ-CP) quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực sở hữu công nghiệp; tiêu chuẩn, đo lường và chất lượng sản phẩm, hàng hóa; hoạt động khoa học và công nghệ, chuyển giao công nghệ; năng lượng nguyên tử. Với việc sửa đổi Nghị định số 99/2013/NĐ-CP, đây là lần đầu tiên hành vi “xuất khẩu hàng hóa xâm phạm quyền” chính thức được quy định bị xử phạt vi phạm hành chính. Quy định mới về hành vi hành vi “sản xuất để xuất khẩu” có thể được hiểu là: (i) hành vi xuất khẩu rơi vào phạm vi của nhóm các hành vi được coi là “sử dụng” theo Điều 124.5 Luật Sở hữu trí tuệ, và (ii) dù cho hàng hóa được sản xuất chỉ dành cho mục đích xuất khẩu, nếu chúng gắn nhãn hiệu tương tự gây nhầm lẫn với nhãn hiệu của người khác mà không được phép, sẽ bị coi là hành vi xâm phạm quyền nhãn hiệu và bị xử phạt vi phạm hành chính. Chế định nêu trên được cho là nhằm đảm bảo sự tương thích với Luật Hải quan năm 2014 và quy định tại Hiệp định CPTPP¹⁰. Nghị định này cũng sửa đổi, bổ sung khoản 1 Điều 31 Nghị định số 119/2017/NĐ-CP theo hướng quy định rõ trách nhiệm hành chính của tổ chức, cá nhân trong sản xuất, nhập khẩu, vận chuyển, lưu giữ, buôn bán hàng hóa vi phạm quy định của

¹⁰ Nguyễn Vũ Quân, *Xuất khẩu hàng hoá xâm phạm sở hữu trí tuệ bị xử phạt vi phạm hành chính – Một số lưu ý cho các nhà đầu tư nước ngoài và OEM tại Việt Nam*, <https://kenfoxlaw.com/xuat-khau-hang-hoa-xam-pham-so-huu-tri-tue-bi-xu-phat-vi-pham-hanh-chinh-mot-so-luu-y-cho-cac-nha-dau-tu-nuoc-ngoai-va-oem-tai-viet-nam>.

pháp luật về nhãn hàng hóa, được đánh giá là hoàn toàn phù hợp với các quy định hiện hành về nhãn hàng hóa và thực tiễn công tác đấu tranh phòng chống gian lận thương mại trong thời gian qua.

- *Xử lý vi phạm hành chính trong hoạt động đầu tư có yếu tố nước ngoài.*

Các hành vi VPHC trong hoạt động đầu tư CYTNN có nhiều biểu hiện khác nhau, như lập hồ sơ đăng ký đầu tư giả mạo bị xử lý theo Nghị định số 118/2015/NĐ-CP hướng dẫn Luật Đầu tư; vượt quá giới hạn giấy chứng nhận đăng ký đầu tư cho phép bị xử lý Nghị định số 50/2016/NĐ-CP quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực kế hoạch và đầu tư; vi phạm hành chính khi đầu tư kinh doanh ra nước ngoài bị xử lý theo Nghị định số 122/2021/NĐ-CP ngày 28/12/2021 quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực kế hoạch và đầu tư. Đối với hành vi VPHC trong lĩnh vực xây dựng sẽ bị xử lý theo Nghị định số 16/2022/NĐ-CP có hiệu lực thi hành kể từ ngày 28/01/2022 gồm hoạt động xây dựng, sản xuất vật liệu xây dựng, quản lý công trình hạ tầng kỹ thuật- Kinh doanh bất động sản- Quản lý, phát triển nhà, áp dụng đối với tổ chức, cá nhân nước ngoài có hành vi vi phạm hành chính trên lãnh thổ nước CHXHCN Việt Nam, trừ trường hợp điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên có quy định khác thì áp dụng theo điều ước đó.

Một số vấn đề bất cập, hạn chế trong quản lý nhà nước đối với doanh nghiệp đầu tư trực tiếp nước ngoài tại Việt Nam (FDI)

nói riêng cũng như XLVPHC đối với các doanh nghiệp là ý thức chấp hành pháp luật của một bộ phận doanh nghiệp chưa cao; cơ quan chức năng, người có thẩm quyền trong nhiều trường hợp còn lúng túng khi áp dụng pháp luật. Nguyên nhân dẫn đến tình trạng này trước hết là do các quy định chồng chéo của pháp luật, dẫn đến cách hiểu khác nhau của những người có thẩm quyền xử phạt hoặc các quy định chậm được cụ thể hóa để có căn cứ áp dụng thống nhất. Ví dụ: Về tình tiết tăng nặng quy định tại điểm 1 khoản 1 Điều 10 “vi phạm hành chính có quy mô lớn, số lượng hoặc trị giá hàng hóa lớn” trong Luật XLVPHC năm 2012 vẫn chưa có hướng dẫn cụ thể, thống nhất thế nào là vi phạm quy mô lớn, số lượng hoặc trị giá hàng hóa lớn, gây khó khăn cho các chủ thể có thẩm quyền khi áp dụng tình tiết tăng nặng trong thực tiễn xử phạt, khó tránh khỏi sự chủ quan, tùy tiện¹¹. Thực tế này dẫn đến một số địa phương, một số người có thẩm quyền/cơ quan có thẩm quyền đã hiểu, áp dụng máy móc các quy định pháp luật, sự phối hợp hướng dẫn áp dụng và xử lý các bất cập, vướng mắc từ các bộ, ngành liên quan chưa thực sự kịp thời, hiệu quả¹².

3. Một số đề xuất, kiến nghị

Xử lý vi phạm hành chính là công cụ quan trọng của quản lý nhà nước nhằm duy trì trật tự, kỷ cương, an ninh, trật tự, an toàn xã hội. Đây cũng là một lĩnh vực liên quan trực tiếp đến quyền con người, quyền công dân, liên quan đời sống hàng ngày của nhân

¹¹ Phạm Nguyệt Hằng (tổng hợp), *Pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong doanh nghiệp, thực tiễn và những vấn đề doanh nghiệp cần quan tâm, lưu ý*, <https://moj.gov.vn/qt/cacchuyenmuc/pldn/Pages/pho-bien-pl-doanh-nghiep.aspx?ItemID=5>; <https://moj.gov.vn/qt/cacchuyenmuc/pldn/Pages/pho-bien-pl-doanh-nghiep.aspx?ItemID=142>; ngày 12/11/2017.

¹² Tăng Đức Khương, *Một số bất cập của pháp luật về xử lý vi phạm hành chính đối với hành vi vi phạm quyền sở hữu công nghiệp*, <https://dms.gov.vn/tin-chi-tiet/-/chi-tiet/mot-so-bat-cap-cua-phap-luat-ve-xu-ly-vi-pham-hanh-chinh-%C4%91oi-voi-hanh-vi-vi-pham-quyen-so-huu-cong-nghiep-40710-3.html>.

dân được Đảng, Nhà nước và toàn xã hội hết sức quan tâm. Pháp luật về XLVPHC, trong đó có các quy định pháp luật mới, có vai trò quan trọng trong việc đấu tranh phòng, chống có hiệu quả đối với các hành vi vi phạm hành chính, góp phần đảm bảo trật tự, kỷ cương hành chính; giữ gìn an ninh, trật tự, an toàn xã hội; đảm bảo các quyền và lợi ích hợp pháp của công dân phù hợp với điều kiện phát triển kinh tế - xã hội của đất nước; đáp ứng yêu cầu cải cách hành chính nhà nước, yêu cầu hội nhập quốc tế.

Từ nghiên cứu bước đầu như nêu trên về bối cảnh tình hình và thực tế hệ thống quy định pháp luật về XLVPHC có yếu tố nước ngoài, tác giả nêu một số nhận định, ý kiến bước đầu về vấn đề tiếp tục hoàn thiện pháp luật XLVPHC có yếu tố nước ngoài ở Việt Nam:

Thứ nhất, so với thế giới, đặc biệt đối với một số nước trong khu vực, chế tài xử phạt của Việt Nam đối với hành vi xuất cảnh trái phép chưa thực sự nghiêm khắc; có thể là một trong những nguyên nhân khiến tình trạng nhập cảnh trái phép gia tăng ở Việt Nam trong thời gian qua¹³. Để ngăn chặn tình trạng này, đặc biệt trong bối cảnh đại dịch Covid 19 diễn biến phức tạp và nguy hiểm, pháp luật Việt Nam nói chung, Luật XLVPHC và các văn bản hướng dẫn thi hành cần được tiếp tục sửa đổi, bổ sung quy định về các hành vi vi phạm mới của người nước ngoài, tăng mức

xử phạt, bổ sung thẩm quyền cho các chủ thể tham gia xử lý vi phạm của người nước ngoài và các nội dung khác nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả điều chỉnh của chế định này.

Thứ hai, tiếp tục hoàn thiện pháp luật xử phạt vi phạm hành chính về xuất cảnh, nhập cảnh, quá cảnh, cư trú và đi lại của người nước ngoài tại Việt Nam theo hướng khắc phục được những bất cập từ các quy định hiện hành ở những điểm chính như: (i) quy định xử phạt VPHC mang tính định tính hoặc tính tùy nghi, gây ra cách áp dụng pháp luật không thống nhất, tạo nên tư duy tùy tiện lựa chọn quy phạm để xử phạt đối với những trường hợp cụ thể, dễ tạo ra sự lạm quyền, tùy tiện khi áp dụng trong thực tiễn; (ii) quy định về việc áp dụng hình thức xử phạt bổ sung “tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm hành chính” chưa bao quát được hết các vi phạm hành chính khi người nước ngoài nhập cảnh, hành nghề hoặc có hoạt động khác tại Việt Nam mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam; (iii) một số quy định xử phạt vi phạm hành chính về xuất cảnh, nhập cảnh, quá cảnh, cư trú và đi lại chưa phù hợp với quy định của Luật Nhập cảnh, xuất cảnh, quá cảnh, cư trú của người nước ngoài tại Việt Nam năm 2014 điển hình là về biện pháp buộc xuất cảnh, hình thức xử phạt trực xuất;...

Thứ ba, tiếp tục rà soát, hoàn thiện quy định pháp luật liên quan đến người nước

¹³ *Pháp luật nhiều nước trên thế giới có chế tài hình sự rất nghiêm khắc đối với hành vi nhập cảnh trái phép*, <https://phaply.net.vn/phap-luat-nhieu-nuoc-tren-the-gioi-co-che-tai-hinh-su-rat-nghiem-khac-doi-voi-hanh-vi-nhap-can-h-trai-phet-a237008.html>, 03/08/2020.

Theo báo cáo của một tổ chức nghiên cứu pháp lý toàn cầu (the Global Legal Research Directorate) về hình sự hóa việc nhập cảnh bất hợp pháp trên toàn thế giới (*Criminalization of Illegal Entry Around the World*), có đến 162 quốc gia có chế tài hình sự hoặc trừng phạt dân sự, hành chính đối với hành vi nhập cảnh bất hợp pháp, trong đó nhiều nước áp dụng các biện pháp trừng phạt hình sự đối với việc nhập cảnh bất hợp pháp cũng như các quốc gia chỉ áp dụng các hình phạt dân sự hoặc hành chính (thường là phạt tiền và trục xuất).

ngoài, tổ chức nước ngoài ở Việt Nam để kịp thời bổ sung, điều chỉnh nhằm tăng cường công tác quản lý các chủ thể này ở Việt Nam, đặc biệt chú trọng việc khắc phục những “kẽ hở” trong quy định pháp luật bị người nước ngoài lợi dụng, gây phức tạp thêm tình hình xã hội và quan hệ pháp luật liên quan¹⁴.

Thứ tư, để bảo đảm thực hiện các quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước về hội nhập quốc tế, thu hút đầu tư nước ngoài vào Việt Nam, phát triển giao lưu dân sự quốc tế đồng thời bảo vệ quyền con người, quyền công dân, phòng chống sự xâm

phạm từ các chủ thể khác khi áp dụng chế tài hành chính đối với cá nhân, tổ chức nước ngoài vi phạm pháp luật Việt Nam, Nhà nước cần chú trọng đồng bộ hơn nữa hệ thống các biện pháp đảm bảo cho việc xử phạt VPHC được thực hiện công khai, khách quan, công bằng, đúng pháp luật; trong đó quan trọng là thực thi công lý theo nguyên tắc pháp quyền, bảo đảm chủ quyền quốc gia đồng thời cũng phải bảo đảm quyền của người nước ngoài, tổ chức nước ngoài khi bị áp dụng các hình thức xử phạt, biện pháp XLVPHC khác theo pháp luật Việt Nam./.

¹⁴ Hoàn thiện quy định pháp luật liên quan đến người nước ngoài, <https://baophapluat.vn/hoan-thien-quy-dinh-phap-luat-lien-quan-den-nguoi-nuoc-ngoai-post315678.html>, Thứ sáu, 23/08/2019.

MỘT SỐ ĐIỂM MỚI LIÊN QUAN ĐẾN NGUYÊN TẮC XỬ LÝ VI PHẠM HÀNH CHÍNH ĐỐI VỚI NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN

(Tiếp theo trang 69)

thay thế xử lý vi phạm hành chính. Cần chuyển quy định về nguyên tắc áp dụng các biện pháp thay thế xử lý vi phạm hành chính tại khoản 5 Điều 134 sang Điều 138 Luật XLVPHC năm 2012.

Thứ ba, cần quy định chi tiết hơn nữa về nghĩa vụ của cha mẹ hoặc người giám hộ khi thực hiện thay nghĩa vụ nộp phạt của NCTN từ đủ 16 đến dưới 18 tuổi.

Mục đích chính của việc thực hiện thay nghĩa vụ này là nhằm xác định trách nhiệm của cha mẹ hoặc người giám hộ đối với con em mình. Nói cách khác, đây là hậu quả bất lợi mà cha mẹ hoặc người giám hộ của người

chưa thành niên phải gánh chịu vì đã không thực hiện nghĩa vụ giáo dục, chăm sóc người chưa thành niên một cách đầy đủ, đúng mực¹⁹. Trên thực tế, có khá nhiều quyết định phạt tiền đối với NCTN không thể thi hành vì không có tiền nộp phạt, cha mẹ hoặc người giám hộ của người chưa thành niên tuy có khả năng nhưng cũng không thực hiện nghĩa vụ nộp tiền thay cho NCTN²⁰. Người có thẩm quyền cũng không thể áp dụng các biện pháp cưỡng chế thi hành quyết định xử phạt VPHC đối với cha mẹ hoặc người giám hộ của NCTN. Đây là một thiếu sót cần được khắc phục./.

¹⁹ Nguyễn Thị Phương Châm (2020), “Trách nhiệm bồi thường thiệt hại do người chưa thành niên gây ra từ góc nhìn pháp luật so sánh”, Tạp chí Nghiên cứu lập pháp số 5.

²⁰ Báo cáo số 265/BC-UBND tổng kết công tác tư pháp năm 2019 của Ủy ban nhân dân tỉnh Trà Vinh, ngày 27/11/2019; Công văn số 779/STP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 10/11/2020 của Sở Tư pháp tỉnh Sóc Trăng báo cáo tình hình thi hành pháp luật về xử lý VPHC năm 2020.